

OVLAST ZA BINACIJU.

(Tumačenje kanona 806 CJC)

Dr Fr. Herman.

1. Prema odredbama kanona 806 § 1¹ smije isti svećenik redovno da služi sv. misu dnevno samo jednom osim na Božić i na Dušni dan.² Iznimno može sv. Stolica ili mjesni Ordinarij dati dopuštenje, da isti svećenik u jednom danu služi dvije sv. mise (binira). Ovakova ovlast za binaciju može biti dana ili za pojedinački slučaj ili kao trajna ovlast (facultas habitualis).³

Prema odredbi kanona 66 § 1⁴ sve trajne ovlasti (facultates habituales) dane za neodređeno ili određeno vrijeme⁵ ili za određeni broj slučajeva imaju značaj ovlastice mimo zakona (privilegium praeter ius).⁶ Dakle i trajna ovlast za binaciju (facultas habitualis binandi) podijeljena kojemu svećeniku je ovlastica (privilegium)⁷ i zato za nju važe sve one opće kanonske odredbe o ovlasticama (de privilegiis) sadržane u kan. 63—79.⁸ Za tumačenje trajnih ovlasti vrijede odredbe kan.

¹ Can. 806 § 1: Excepto die Nativitatis Domini et die Commemorati-
onis omnium fidelium defunctorum, quibus facultas est ter offerendi
Eucharisticum Sacrificium, non licet sacerdoti plures in die celebrare
Missas, nisi ex apostolico indulto aut potestate facta a loci Ordinario.

² Vd. K n i e w a l d, Svećenička služba, Zagreb 1938, 41 sll.

³ U zakonskom tekstu (kan. 806 § 1) ne naziva se ta ovlast doduše
»facultas« nego »indultum« i »potestas«, ali je očito da ti
izrazi ovdje znače posve isto što i izraz »facultas«. Vd. M ö r s d o r f,
Die Rechtssprache des Codex Juris Canonici, Paderborn 1937, 50 i 99.

⁴ Can. 66 § 1: Facultates habituales quae conceduntur vel in per-
petuum vel ad praefinitum tempus aut certum numerum casuum, accen-
sentur privilegiis praeter ius.

⁵ n. pr. za tri godine.

⁶ Ovlast za binaciju sadrži subjektivno pravo koje pripada
ovlaštenom svećeniku. Vd. M ö r s d o r f, na nav. mj. 49.

⁷ Za trajne ovlasti (facultates habituales) o kojima je riječ u kan.
66 § 1 kaže M ö r s d o r f, da su: »eine besonders übertragene obrigkeit-
liche Berechtigung, Befugnis, Ermächtigung oder Vollmacht der Weihe
— oder Leitungsgewalt.«

⁸ Ovlastice o kojima je riječ u odredbama kan. 63—79 jesu ovlastice
u užem smislu tj. pojedinačka izuzetna prava (iura singularia), a ne
ovlastice u širem smislu tj. opća staleška prava (leges speciales) n. pr.
kleričke staleške ovlastice (kan. 118—123), osim jedine odredbe kan. 71
u prvom stavku. Vd. M ö r s d o r f na nav. mj. 49.

67 i 68⁹ tj. treba ih shvaćati onako kako riječi podjelbe glase, a ne smiju se tumačiti ni ekstenzivno ni restriktivno, ali kada je sumnja o značenju riječi, treba ih uzimati u širjem smislu.¹⁰

2. Razdioba ovlastica je mnogovrsna. Za trajne ovlasti (facultates habituales) najvažnija je razdioba ovlastica u lične (privilegia personalia) i stvarne (pr. realia). Lične su one koje se daju osobama neposredno, a stvarne one koje se vežu uz stvar i preko nje daju osobama.¹¹ Ta stvar može biti ili mjesto ili služba (dostojanstvo) ili koja druga stvar (stvar u užjem smislu). Zato stvarna ovlastica (privilegium reale) može biti trovrsna: a) mjesna (pr. locale), b) službovna (pr. munerale), i c) stvarna u užjem smislu (proprie reale) prema tomu da li je ovlastica vezana neposredno sa mjestom, sa službom (dostojanstvom) ili s drugom stvari.¹²

Ova je tročlana podrazdioba stvarnih ovlastica od zamašne važnosti baš za trajne ovlasti kod binacija.¹³

3. Sv. Stolica može podijeliti trajnu ovlast za binaciju neograničeno bilo kao ličnu ovlasticu¹⁴ bilo kao stvarnu.¹⁵ Nitko drugi, ni mjesni Ordinarij, ne mogu vlastitom redovnom vlašću (potestate ordinaria propria)¹⁶ dati dopuštenje za binaciju, ali

⁹ Can. 67: Privilegium ex ipsius tenore aestimandum est, nec licet illud extendere aut restringere. Can. 68: In dubio privilegia interpretanda sunt ad normam can. 50; sed ea semper adhibenda interpretatio, ut privilegio aucti aliquam ex indulgentia concedentis videantur gratiam consecuti.

¹⁰ Vd. Jone, Gesetzbuch des Kanonischen Rechtes, Paderborn 1939, I, 84.

¹¹ Vd. Wernz-Vidal, Normae generales, Romae 1938. 436. S. d'Angelo, De fundamento discriminis inter privilegium reale et privilegium personale in Codice Iur. Can., Apollinaris, 1928., 36 sll.

¹² Vd. Maroto, Institutiones iur. can., Romae 1921, 345: Similiter realia (scilicet privilegia) distinguuntur in localia si locis, muneralia si muneribus, officiiis vel dignitatibus, proprie realia si aliis rebus conceduntur. Tako i Caronata, Institutiones iur. can., Taurini 1938, I, 82. Sipos, Enchiridion iuris can., Pecs 1936, ed. 3 pag. 44 i dr. Naš Crnica, (Kanonsko pravo, Split 1937, I, 662) ne izlaže ovu stvar dosta jasno.

¹³ Nipošto se ne smije stvarna ovlastica naprosto identificirati s mjesnom (lokalnom), kako to čini Dr. Cenkić u članku »Protukanonska binacija« (Kat. List, 1939 str. 414).

¹⁴ Tj. podijeliti ovlast neposredno osobi tako, da dotični svećenik smije binirati i sam za sebe.

¹⁵ Dakle vezanu bilo na mjesto (privileg. locale) bilo na potrebu vjernika (proprie reale).

¹⁶ Vd. kan. 197.

to mogu vlašću koja im je posebice povjerena¹⁷ u kanonu 806 § 2, dakle za mjeničnom vlašću (potestate vicaria).¹⁸

No ta vlast dopuštati binaciju dana mjesnim Ordinarijima^{18a} u kanonu 806 § 2 nije neograničena, nego je tom istom zakonskom odredbom vrlo stegnuta.¹⁹

Osnovno je ograničenje Ordinarijeve vlasti u tom, što Ordinarij ovlasti za binaciju ne može nikada ni u pojedinačnom slučaju ni trajno podijeliti intuitu personae, nego isključivo intuitu necessitatis fidelium, radi duhovne potrebe vjernika. Ta je potreba u zakonu tačno određena i sastoji se isključivo u ovomu: »nisi cum, prudenti ipsius iudicio, propter penuriam sacerdotum die festo de praecepto notabilis fidelium pars Missae ad stare non possit.«

Kada se radi o trajnoj ovlasti za binaciju (facultas binandi habitualis), tada ovo ograničenje Ordinarijeve vlasti znači, da od Ordinarija podijeljena trajna ovlast za binaciju uvijek i nužno im značaj stvarne ovlastice (privilegium reale)²⁰ i da nikada i ni u kojem slučaju nema i ne može imati značaja lične ovlastice (privilegium personale).²¹

¹⁷ Ispr. kan. 80.

¹⁸ Sporno je, da li je vlast, koju Ordinarijima daje odredba kan. 806 § 2. potestas delegata a iure (tako isusovački autori Fuster i Ojetti) ili potestas ordinaria vicaria (tako Michiels, Hilling, Rösser i dr.) »Utrum iure Codicis nonnullae facultates. quae conceduntur ut adnexae alicui officio et simul cum officio haberi intelliguntur, sint semper dicendae ordinariae vel nonnullae saltem possint et debeant dici delegatae a iure inter novi iuris interpretes controvertitur« Wernz-Vidal. De personis. Romae 1928. 361. Potanko o tom pitanju Rösser De gesetzliche Delegation (delegatio a iure). Paderborn 1937. 92 sl.

^{18a} Mjesni Ordinariji jesu: Biskup, Kapitularni vikar, Generalni vikar, Apost. administrator, samosvojni Opat ili Prelat (vd. kan. 198).

¹⁹ Kanon 806 § 2 glasi: Hanc tamen facultatem imperitari nequit Ordinarius, nisi cum, prudenti ipsius iudicio, propter penuriam sacerdotum die festo de praecepto notabilis fidelium pars Missae ad stare non possit; non est autem in eius potestate plures quam duas Missas eidem sacerdoti permittere.

²⁰ Vd. Maroto (na nav. mj. 345): Ut definiatur an privilegium sit personale an vero reale plura sunt attendenda, nimirum: verba ipsa privilegii, materia circa quam versatur, ratio seu causa concessionis etc.«

²¹ I naš Dr. Kniewald (vd. Svećenička služba, Zagreb 1938, 42) kaže: »Ovlaštenje je binacije realno, a ne personalno, jer ide u korist puka, a ne celebranta.« Tako auktori općenito.

Zato što je trajna ovlast za binaciju stvarna ovlastica, prelazi ona i na zamjenika odnosno nasljednika ovlaštenog svećenika kod iste stvari tj. kod iste potrebe vjernika.²²

4. Pitanje je dakle, kakova je to zapravo stvar, s kojom je od Ordinarija podijeljena ovlast za binaciju vezana. Da li je to mjesto, služba ili stvar u užjem smislu tj. da li je trajna ovlast za binaciju ovlastica mjesna, službovna ili stvarna u užjem smislu. Čini se da treba reći, da je ta stvar s kojom je ovlast za binaciju neposredno vezana isključivo potreba vjernika (*necessitas fidelium*), dakle da ovlast za binaciju nije po sebi ni mjesna ovlastica (*privilegium locale*) ni službovna ovlastica (*privilegium munerale*), nego stvarna u užjem smislu (*privilegium proprie reale*).

5. O tom da li postoji potreba vjernika u konkretnom slučaju,²³ dakle da li zaista postoji ona stvar, s kojom Ordinarij mora da veže ovlast za binaciju, odlučuje po izričitoj odredbi zakona (*»prudenti ipsius iudicio«*) isključivo sam Ordinarij. Dakako da će Ordinarij ovlast za binaciju morati redovno vezati i za mjesto (župu), jer samo po mjestu o kojemu se radi moći će u pravilu²⁴ razborito prosuditi, da li je po srijedi ona potreba vjernika, uz koju ovlast za binaciju mora da veže po sili zakona. Preko mjesta (župe) doći će pri tom u obzir dakako i služba onoga, koji na tom mjestu (župi) vrši dušobrižništvo. Time trajna ovlast za binaciju posredno prima u pravilu i značaj mjesne odnosno službovne ovlastice, ali neposredno i po sebi ona jest i ostaje u prvom redu stvarna ovlastica u užjem smislu (*privilegium proprie reale*).

6. Može dakle Ordinarij i župnicima i drugim svećenicima podijeliti trajnu ovlast za binaciju *»in et extra poroeciam«*, ali i u tom slučaju ona mora da je vezana za određeno mjesto (tj. za konkretnu potrebu vjernika) na pr. za susjedstva ili za crkve, gdje i inače drugi svećenik ima i vrši ovlast za binaciju. Nikada naprotiv ne može ordinarij dati ovlast za bi-

²² Vd. Wernz-Vidal, *De rebus, Romae 1934*, nr. 94: *Facultas binandi ab Ordinario loci concessa non est privilegium personale, sed remedium pro necessitate: quare si sacerdos cui tributa est nequeat celebrare potest binare is, qui eius vices suppleat; quae habetur ex privilegio S. Sedis, personalis est, nisi aliter in rescripto cautum fuerit.*

²³ Vd. Cappello, *De Sacramentis, I, Romae 1928*, 599 sll.

²⁴ Iz nímno može se dogoditi, da potreba vjernika nije u vezi s mjestom n. pr. kada bi se radilo o vojnicima ili radnicima u pokretu i sl.

naciju »extra poroeciam« naprosto kao ličnu ovlasticu.²⁵ Ličnu ovlasticu za binaciju može podijeliti samo sv. Stolica ili Ordinarij na temelju posebnog fakulteta, ali takvoga fakulteta Ordinariji u pravilu ne dobivaju. Na temelju kan. 806 § 2 može mjesni Ordinarij podijeliti samo stvarnu ovlasticu za binaciju i ona ostaje stvarnom i onda kada glasi na ime molitelja.²⁶

7. Pravo Ordinarija da podijeljuje ovlasti za binaciju ograničeno je u prvom redu na potrebu vjernika. To je osnovno ograničenje,²⁷ uz koje po odredbi zakona postoje još daljnja ograničenja. Ponajprije potreba vjernika treba da je takova, da bi znatan broj vjernika (notabilis pars fidelium) inače ostao bez sv. mise. Prema ranijim rješenjima sv. Stolice to je broj od 20 do 30 vjernika.²⁸ Nadalje treba da potreba vjernika postoji zbog toga što nema svećenika, koji bi služio drugu sv. misu (»ob penuriam sacerdotum«). Kad bi dakle manji broj vjernika ostao bez sv. mise ili je tu drugi svećenik, koji bi mogao i htio služiti sv. misu, ne postoji stvar uz koju je ovlast za binaciju vezana i ovlašteni svećenik ne smije binirati.²⁹ Konačno se potreba vjernika mora odnositi na obvezatnu sv. misu i zato Ordinarij može dati ovlast za binaciju samo za zapovijedane blagdane,³⁰ kada su vjernici dužni da prisustvuju sv. misi.³¹ Na tz. dokinute blagdane (festa suppressa) ne može Ordinarij dati ovlasti za binaciju na temelju kan. 806, nego samo na temelju posebnog ovlaštenja (fakulteta) sv. Stolice. Takovo ovlaštenje Ordinariji u pravilu imaju na određeno vrijeme (redovno na tri godine), pa zato ni oni ne mo-

²⁵ Zato nema pravo Dr. Cenkić, kada kaže (na nav. mjestu Kat List, 1939 str. 415): »Ovlaštenje za binaciju u župi je lokalno, pa vrijedi za mojega nasljednika i zamjenika, a izvan župe je personalno.«

²⁶ Vd. Maroto (na nav. mj. 233): Attamen quamvis nomen proprium fuerit expressum, forsan constabit facultatem fuisse concessam non personae . . . ac proinde realem esse habendam.« A ovlastica za binaciju podijeljena od Ordinarija nužno je realna po sili zakona.

²⁷ To je ograničenje toliko, da ni sam Ordinarij ne smije binirati, ako nema ovakove potrebe vjernika. Vd. Cappello, na nav. mj. 599.

²⁸ Cappello (na nav. mj. 600): »Attentis declarationibus S. C. Concilii, praesertim in Lingonen., 12 jan. 1847 et in Salamantina, 22 febr. 1862 ad IV, censemus requiri et sufficere 20 vel 30 circiter personas.« Kniewald (na nav. mj. 42) uzima (bez onake vrela) da je »znatan dio vjernika« 30—50. Čini se, da binacija nije nedopuštena kada zaista ne prisustvuje drugoj sv. misi taj broj vjernika, nego je dovoljno da predvidivo tolikom broju ne bi inače bilo moguće da udovolje svojoj blagdanskoj obvezi.

²⁹ Vd. Cappello na nav. mj.

³⁰ Vd. kan. 1247.

³¹ Vd. kan. 1248.

gu dati trajne ovlasti za binaciju na dokinute blagdane na neodređeno vrijeme, nego samo na određeno vrijeme tj. za vrijeme, dok traje njihovo posebno ovlaštenje.³²

8. Vlast Ordinarijâ da dopuštaju istom svećeniku radi potrebe vjernika služiti u istom danu dvije sv. mise ne odnosi se i na služenje t r e ć e sv. mise i to je u zakonu izrijekom zabranjeno. Ovlast služiti u istom danu tri sv. mise može dopustiti samo sv. Stolica, a Ordinariji nikada ni u slučaju n a j h i t n i j e potrebe, jer toga ne običava dopuštati ni sv. Stolica.³³

9. Prema sigurnom mišljenju auktora³⁴ može se u pojedinačkom slučaju dopuštenje Ordinarija za binaciju pretpostaviti (licentia praesumpta), ali uz dva uslova: da nesumnjivo postoji o n a k o v a (gore izložena) potreba vjernika (necessitas fidelium) i da je nemoguće zatražiti dopuštenje Ordinarija (impossibilis recursus). Nadalje se prema općenito usvojenom mišljenju³⁵ smije binirati u tu svrhu, da se konsekrira sv. pričest za samrtnika. Po mišljenju koje se smatra vjerojatnijim (sententia probalior) smije binirati u tu svrhu i svećenik koji više nije na tašte.³⁶

10. Kaznena sankcija predviđena u kanonu 2321³⁷ pretpostavlja da je počinjeno krivično djelo (delikt) u tehničkom smislu,³⁸ a pošto se kazneni propis služi riječju »tko se usudi« (praesumpserit) ispričava od kazne svaka olahkotna okolnost (quaelibet imputabilitatis imminutio sive ex parte intellectus sive ex parte voluntatis), dakle i, izuzev tz. namješteno neznanje (ignorantia affectata) svako drugo neznanje (dakle i ignorantia crassa vel supina).³⁹

³² Zagrebački Ordinarij ima takav fakultet na tri godine po reskriptu S. C. Sacram., 25 jan. 1937 nr. 274.

³³ Ispor. kan. 81.

³⁴ Vd. Cappello, na nav. mj. 601.

³⁵ Cappello, na nav. mj.: Ita communiter DD., sive antiqui sive recentes.

³⁶ Vd. Cappello, na nav. mj. 386.

³⁷ Can. 2321: Sacerdotes qui contra praescripta can. 806 § 1 praesumpserit Missam eodem die iterare . . . suspendantur a Missae celebratione ad tempus ab Ordinario secundum diversa rerum adiuncta praefiniendum.

³⁸ Vd. kan. 2195 § 1 i 2242 § 1.

³⁹ Vd. kan. 2229.

Kazna suspenzije od služenja sv. mise je određena u samom kaznenom propisu (poena a iure determinata), ali se ima tek izreći⁴⁰ od Ordinarija bilo presudom bilo disciplinskim rješenjem (per modum praecepti particularis),⁴¹ dakle je *ferendae sententiae* i nije *censura*.⁴²

⁴⁰ Vd. kan. 2217.

⁴¹ Vd. kan. 2225.

⁴² Vd. Wernz-Vidal, *Ius poenale ecclesiasticum*, Romae 1937, 452.